

## ORSZÁGOS EPIDEMIOLÓGIAI KÖZPONT

# Epinfo

Beköszöntő, 2013	1
A norovírus 2012-ben felbukkant új variánsa következtében fokozott norovírus-aktivitás várható	3
Fertőző betegségek adatai	5

## Epidemiológiai Információs Hetilap

„Nem kívánok senkinek se különösebben nagy dolgot. Mindenki, amennyire tud, legyen boldog.

Érje el, ki mit szeretne, s ha elérte, többre vágyjon, s megint többre. Tiszta szívből ezt kívánom!”

*Kányádi Sándor*

*Csendes pohárköszöntő újév reggelén*

### BEKÖSZÖNTŐ, 2013

Az Epinfo 20. évfolyamának 1. számát tartja kezében a Tisztelt Olvasó. Tekintettel az immár két évtizedes múltira, meg kell állnunk és meg kell állapítanunk, hogy az Epinfo-nak sajátos szerepe volt éppen az információ-robbanás korában a hazai szakmai járványügyi ismeretek közzétételében.

Az Epinfo létrehozása óta minden évben és minden héten megjelent, a heti számok 11 182 oldalon, a különszámok (módszertani levelek, tájékoztatók, szakmai irányelvek) kiadására 70 alkalommal került sor, 3 515 oldal terjedelemben.

A lapot az Országos Közegészségügyi Intézet és a Centers for Disease Control and Prevention (CDC) Magyar-Amerikai Közös Alapnál elnyert pályázat biztosította együttműködés révén fejlesztették ki 1993 és 1996 között.

A pályázat célja az volt, hogy olyan epidemiológiai kiadványt hozzanak létre, amely a népegészségügyi problémák teljes spektrumát felölelve, az epidemiológiai ismereteket, információkat kiterjesztett szakmai közönséghez jutassa el.

Úgy véljük, a szakmai cél a járványügy tekintetében megvalósult.

Különösen nagy szerepet töltött be a lap az internet megjelenése előtt, amíg meghatározott szakmai információkhoz csak igen kevesen jutottak hozzá pozíció és angol nyelvtudás hiányában. Az újság folyamatosan biztosította az Állami Népegészségügyi és Tisztiorvosi Szolgálat szakembereinek tájékoztatását és továbbképzését, erősítve az egységes járványügyi felügyeletet. A lap fő erénye az volt, és az is maradt, hogy igen rövid időn belül tájékoztatást ad a hazai és a nemzetközi járványügyi eseményekről, különös tekintettel az európai helyzetre és az Európai Betegségmegelőzési és Járványügyi Központ „üzeneteire”.

Kezdetben csak nyomtatásban, 1000 példányban tették közzé a kiadványt. 2003 óta a lap online is megjelenik ([www.oek.hu](http://www.oek.hu)), így olvasótábora kibővült, nemcsak a járványügyi hálózat szakemberei, az egészségügyi, népegészségügyi területen a döntéshozók, hanem valamennyi orvos számára hozzáférhetővé vált. A heti számok megjelenéséről jelenleg 720 olvasónak (kórházak, egyetemek, egyéb intézetek, magánszemélyek) küldenek elektronikus hírlevelet. Ezen kívül az Országos Széchenyi Könyvtár Elektronikus Periodika Archívum Adatbázisa részére küldik meg a heti újság elektronikus változatát. Takarékosági okok miatt, nyomtatásban már csak 300 példányban jelenik meg a heti bulletin.

1994-2001. között a lapot Straub Ilona főszerkesztő asszony vezetésével 1997-ig az Országos Közegészségügyi Intézet Járványügyi osztálya szerkesztette, majd az Országos Epidemiológiai Központ megalakulása után a főszerkesztő az Intézet főigazgatója lett és az újságban megjelenő cikkek, információk szerzői az intézet munkatársai, a kiadvány költségeit az OEK biztosítja.

A Nemzeti Erőforrás Minisztérium 2011-ben Miniszteri díszoklevéllel ismerte el az Epinfo szerkesztőségi kollektívájának szakmai munkáját.

A fertőzések megállítása és visszaszorítása hatalmas kihívást jelent nemcsak hazánkban, de Európában és világszerte is. Ezen nagy cél szolgálatában működik reményeink szerint a maga sajátos eszközeivel immár 20. évébe lépve az Epinfo.

Nagy öröm számunkra, hogy nap mint nap tapasztaljuk szakmai anyagaink széles körben történő felhasználását.

Minden kedves olvasónknak továbbra is eredményes szakmai munkát, sikeres új esztendőt, jó egészséget és az Epinfo-val való hasznos időtöltést kíván a Szerkesztőség!

## NEMZETKÖZI INFORMÁCIÓ

### A NOROVÍRUS 2012-BEN FELBUKKANT ÚJ VARIÁNSA KÖVETKEZTÉBEN FOKOZOTT NOROVÍRUS-AKTIVITÁS VÁRHATÓ

2012 végén az Egyesült Királyságban, Hollandiában és Japánban működtetett norovírus epidemiológiai és laboratóriumi surveillance a norovírus-cirkuláció erősödését mutatta az előző szezonokhoz képest. Hasonló emelkedés volt megfigyelhető Ausztráliában, Új-Zélandon és Franciaországban is. Jelenleg – a legtöbb országban korlátozottan működő norovírus-surveillance miatt –, még nem teljesen egyértelmű, hogy ez valójában egy megnövekedett korai szezonális aktivitás, avagy egy tényleges incidenciá-emelkedés, jóllehet az Egyesült Királyságban ez utóbbit valószínűsítik. A ProMed 2012. november 29-én, december 4-én illetve 6-án megjelent üzenetei szerint Angliában jelentősen gyakoribbá vált a norovírus által okozott kórházi járványok előfordulása. Angliában és Walesben 64%-kal emelkedett a laboratóriumi megerősítetten norovírus által okozott megbetegedések száma mind a kórházakban, mind a lakosság körében, továbbá Japánban, az időseket érintően nőtt a norovírussal összefüggésbe hozható halálesetek száma. A NoroNet nemzetközi molekuláris surveillance adatbázisba Ausztráliából, Új-Zélandról, Japánból és Franciaországból eljuttatott első molekuláris adatok arra utalnak, hogy a **víruscirkuláció fokozódása a norovírus egy új, GII.4 genotípusú variánsának (Sydney 2012) felbukkanásával hozható összefüggésbe.**

Az új variánst először 2012 márciusában Ausztráliából jelentették, utána elvégezték a törzs szekvenálását, és az eredmények a nemzetközi GenBank-ban is elhelyezték. Az Egyesült Államokban 2012 szeptemberében az új variánst 22 laboratóriumi vizsgálattal igazoltan norovírus által okozott járvány közül 5 esetében (23%), míg novemberben 71-ből 37 esetében (52%) azonosították (CaliciNet, USA). Két olyan európai országban, ahol nem jelentették megnövekedett aktivitás jeleit, az új variáns már okozott járványokat: kettőt Belgiumban (2012. szeptember és december) és egyet Dániában (2012. november). A NoroNet más tagországai még nem jelentették az új variáns előfordulását.

A norovírus világszerte az acut gastroenteritiseknek egyik domináns virális aetiológiai ágense, mely egész évben cirkulál, de legnagyobb gyakorisággal a téli időszakban fordul elő. Az elmúlt évtizedben a legtöbb járványért a GII.4 variánshoz tartozó törzsek voltak felelősek. Ez azt sugallja, hogy a kórokozó csúc szezonjában sokkal gyakrabban előforduló kórházi ápolást igénylő megbetegedések és a halálesetek a norovírus GII.4 variánsával kapcsolatosak.

1995 óta a GII.4 genotípusnak 2-3 évente új epidémiát okozó variánsai tűnnek fel, melyek kialakulásának legerősebb evolúciós hajtóereje a populációs immunitás és a genetikai drift. Az új variánsok felbukkanásának következtében a szezonális aktivitás korábban kezdődik. Az új GII.4. Sydney 2012 variáns feltehetően korábbi variánsokból eredeztethető. Az új variánst aminosav-változásai következtében a populációs immunitás nem érinti, emiatt figyelhető meg a megnövekedett incidencia.

Az új variáns molekuláris azonosításához szükséges információkat publikálták a holland közegészségügyi intézet honlapján.

Az új variánsra vonatkozó információk alapján **fokozott aktivitású szezonra lehet számítani**, ezért az egészségügyi, szociális és egyéb intézmények számára **ajánlatos felkészülni a kórokozó behurcolására**. A megelőző higiénés intézkedések illetve a betegek elkülönítése fékezi a járvány terjedését.

**Forrás:** van Beek, J., Ambert-Balay, K., Botteldoorn, N., Eden, J.S., Fonager, J., Hewitt, J., Iritani, N., Kroneman, A., Vennema, H., Vinjé, J., White PA, Koopmans, M., on behalf of NoroNet. Indications for worldwide increased norovirus activity associated with emergence of a new variant of genotype II.4, late 2012. Euro Surveill. 2013;18(1):pii=20345.

Elérhető online: <http://www.eurosurveillance.org/ViewArticle.aspx?ArticleId=20345>

**Szerkesztőségi megjegyzés:** A CDC a norovírus-járványokkal kapcsolatos ajánlásában megfogalmazza, hogy a norovírus kimutatására alkalmazható gyorsdiagnosztikai módszerek, mint pl. az ELISA, vonzó alternatívát kínál a molekuláris diagnosztikai módszerek mellett. Az értékelésekben – az RT-PCR-rel összehasonlítva – azonban érzékenységük 36-80% között mozog, specificitásuk pedig 47 és 100% között található. **A vírusantigén-kimutatáson alapuló szerológiai diagnosztikumok (ELISA kitek) csak a már eddig ismert antigénszerkezetű kórokozók felismerésére alkalmasak. A kórokozó (jelen esetben a calici/norovírus) genetikai állományának nagymértékű változása (pl. rekombinációja) új antigén-szerkezet kialakulásához, és ezzel az ELISA alapú diagnosztika csökkent vagy akár 0%-os érzékenységéhez vezethet.** Sporadikus esetek etiológiai diagnózisának felállításához ezért a gyors tesztek alkalmazását szerény teljesítő képességük miatt egyáltalán nem ajánlják. Mindazonáltal, mivel könnyen használhatóak és a vizsgálat gyorsan kivitelezhető, 85%-nál magasabb specificitású és legalább 50%-os szenzitivitású gyors teszt esetén gastroenterális járványokban előszűrésre használhatóak, ahol több beteg széklete is rendelkezésre áll a vizsgálatokhoz. Fontos azonban tudni, hogy reprezentatív számú negatív eredményt javasolt megerősíteni más, arra alkalmas módszerrel (pl. RT-PCR).

## A HAZAI JÁRVÁNYÜGYI HELYZET ÁLTALÁNOS JELLEMZÉSE

A **2012. december 31. és 2013. január 6.** közötti három munkanapos héten bejelentett fertőző megbetegedések alapján az ország járványügyi helyzete az alábbiakban foglalható össze:

Az enterális úton terjedő fertőző betegségek közül több **salmonellosist, campylobacteriosist és rotavírus enteritist** jelentettek, mint az előző héten.

2013. első hetében három **új közösségi gastroenteritis járvány** került a nyilvántartásba. Tömeges megbetegedéssel járó eseményt nem jelentettek.

Terület	Közösség	Járvány kezdete	Exponáltak száma	Betegek száma	Kórházban ápoltak száma	Etiológia
Budapest	kórház	12.19.	68	14	.	ismeretlen
Budapest	kórház	01.04.	40	12	.	folyamatban
Veszprém	bölcsőde	12.14.	151	8	0	calicivírus

A héten ugyanannyi **akut vírushepatitist** jelentettek, mint az előző, két munkanapos héten. A négy, **A típusú heveny májgyulladásban** szenvedő beteg közül két fő Pest megyei, egy-egy budapesti ill. Jász-Nagykun-Szolnok megyei lakos.

**A légúti fertőző betegségek** közül jelentősen nőtt a varicella esetek száma az előző héthez viszonyítva, a legtöbb bejelentés Heves és Pest megyéből származott. Védőoltással megelőzhető fertőző betegség gyanúját nem jelentették.

Az **idegrendszeri fertőző betegségek** csoportjában hatra emelkedett a **gennyes meningitisek** száma. Két megbetegedést **Neisseria meningitidis** okozott, a további négy eset etiológiájának tisztázására irányuló vizsgálatok folyamatban vannak.

**A tárgyhéten regisztrált fertőző megbetegedések Magyarországon (+)**  
**Cases of notified communicable diseases registered current week in Hungary (+)**

1/2013. sz. heti jelentés (weekly report)

(2013.12.31.-2013.01.06.)

Betegség Disease	1. hét (week)			1 - 51. hét (week)		
	2012.12.31- 2013.01.06.	2012.01.02- 2012.01.08.	Medián 2007-2011	2013.	2012.	Medián 2007-2011
Typhus abdominalis	-	-	-	-	-	-
Paratyphus	-	-	-	-	-	-
Botulizmus	-	-	-	-	-	-
Salmonellosis	41	64	49	41	64	49
Dysentheria	1	1	-	1	1	-
Patogen E. coli	-	2	●	-	2	●
Campylobacteriosis	59	65	56	59	65	56
Yersiniosis	-	2	-	-	2	-
Rotavírus-gastroenteritis <sup>1</sup>	26	72	●	26	72	●
Hepatitis infectiosa	5	9	5	5	9	5
AIDS	2	-	-	2	-	-
Poliomyelitis	-	-	-	-	-	-
Acut flaccid paralysis	-	-	-	-	-	-
Diphtheria	-	-	-	-	-	-
Pertussis	-	-	-	-	-	-
Scarlatina	27	69	28	27	69	28
Morbilli	-	# 6	-	-	# 6	-
Rubeola	-	-	-	-	-	-
Parotitis epidemica	-	-	1	-	-	1
Varicella	831	1181	699	831	1181	699
Legionellosis	1	-	1	1	-	1
Meningitis purulenta	6	8	3	6	8	3
Meningitis serosa	-	2	2	-	2	2
Encephalitis infectiosa	3	-	2	3	-	2
Creutzfeldt-J. betegség	-	-	-	-	-	-
Lyme-kór	9	10	6	9	10	6
Listeriosis	-	-	-	-	-	-
Brucellosis	-	-	-	-	-	-
Leptospirosis	1	-	-	1	-	-
Ornithosis	-	1	-	-	1	-
Q-láz	-	-	-	-	-	-
Tularemia	-	-	2	-	-	2
Tetanus	-	-	-	-	-	-
Hantavírus-nephropathia	-	-	●	-	-	●
Vírusos haemorrh. láz*	-	-	●	-	-	●
Malária	-	-	-	-	-	-
Toxoplasmosis	-	3	3	-	3	3

(+) Előzetes, részben tisztított adatok - Preliminary, partly corrected figures

(\*) Importált esetek - Imported cases

(#) Importált esetekkel együtt - Reported cases included both indigenous and imported cases

(●) Nincs adat - No data available

(1) laboratóriumi vizsgálattal igazolt megbetegedések

A statisztika készítés ideje: 2013. 01.08.

## EMBERI ERŐRRÁSOK MINISZTERIUMA

## MINISTRY OF HUMAN RESOURCES

**A tárgyhéten regisztrált fertőző megbetegedések Magyarországon (+)**  
**Cases of notified communicable diseases registered current week in Hungary (+)**

1/2013. sz. heti jelentés (weekly report)

(2012.12.31.-2013.01.06.)

Terrület Territory	Salmonel- losis	Campylo- bacteriosis	Rotavírus- gastroenteritis	Hepatitis infectiosa	Scarlatina	Varicella	Rubeola	Meningitis purulenta	Meningitis serosa	Enceph. infectiosa	Lyme- kór
Budapest	6	11	1	1	11	67	-	1	-	1	1
Baranya	2	2	-	-	1	47	-	-	-	-	-
Bács-Kiskun	1	-	1	-	2	7	-	-	-	-	-
Békés	2	2	3	-	2	35	-	-	-	-	-
Borsod-A.-Z.	-	2	-	-	1	77	-	2	-	-	1
Csongrád	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Fejér	2	3	1	-	-	15	-	-	-	-	1
Győr-M.-S.	-	3	3	-	-	47	-	1	-	-	-
Hajdú-Bihar	5	4	-	1	1	120	-	-	-	-	1
Heves	-	-	-	-	-	28	-	2	-	-	-
Jász-N.-Sz.	1	1	3	1	-	25	-	-	-	-	-
Komárom-E.	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Nógrád	1	3	-	-	-	22	-	-	-	-	2
Pest	10	4	1	2	5	129	-	-	-	-	-
Somogy	4	9	5	-	-	66	-	-	-	-	2
Szabolcs-Sz.-B.	1	2	1	-	2	65	-	-	-	-	-
Tolna	-	-	6	-	-	32	-	-	-	-	-
Vas	3	4	1	-	1	5	-	-	-	2	1
Veszprém	2	4	-	-	1	44	-	-	-	-	-
Zala	-	4	-	-	-	-	-	-	-	-	-
<b>Összesen (total)</b>	<b>41</b>	<b>59</b>	<b>26</b>	<b>5</b>	<b>27</b>	<b>831</b>	<b>-</b>	<b>6</b>	<b>-</b>	<b>3</b>	<b>9</b>
<b>Előző hét (previous week)</b>	<b>27</b>	<b>45</b>	<b>15</b>	<b>5</b>	<b>21</b>	<b>311</b>	<b>-</b>	<b>2</b>	<b>-</b>	<b>-</b>	<b>2</b>

(+ ) Előzetes, részben tisztított adatok – Preliminary, partly corrected figures

A statisztika készítés ideje: 2013. 01.08.

Az Epidemiológiai Információs Hetilap (**Epinfo**)  
**Az Országos Epidemiológiai Központ (OEK) kiadványa.**

A kiadványban szereplő közlemények szakmai egyeztetést követően jelennek meg, ennek megfelelően az országos jellegű összeállítások, illetve a szerkesztőségi megjegyzésben foglaltak az Országos Epidemiológiai Központ és az országos tisztifőorvos szakmai véleményét és javasolt gyakorlatát tartalmazzák.

*A kiadványt Intézetünk a Centers for Disease Control and Prevention-nal együttműködve, a Magyar-Amerikai Közös Alapnál elnyert pályázat révén indíthatta el 1994-ben.*

Az **Epinfo** minden héten pénteken kerül postázásra és az Internetre.

Internet cím: [www.oek.hu](http://www.oek.hu); [www.epidemiologia.hu](http://www.epidemiologia.hu); [www.jarvany.hu](http://www.jarvany.hu);  
[www.antsz.hu/oek](http://www.antsz.hu/oek)

az ÁNTSZ dolgozóinak belső hálózatról: <http://oek>

Elektronikus Epinfo-hírlevélre történő feliratkozás: [epiujsag@oek.antsz.hu](mailto:epiujsag@oek.antsz.hu)

A kiadvánnyal kapcsolatos észrevételekkel, közlési szándékkal szíveskedjék az **Epinfo** főszerkesztőjéhez fordulni:

Postai cím: 1966 Budapest, Pf. 64.

Telefon: 476-1153, 476-1194

Telefax: 476-1223

E-mail: [epiujsag@oek.antsz.hu](mailto:epiujsag@oek.antsz.hu)

A heti kiadványban szereplő anyagok szabadon másolhatók és felhasználhatók, azonban a kiadvány forrásként való használatánál hivatkozni kell az alábbi módon: Országos Epidemiológiai Központ. A közlemény címe. Epinfo a megjelenés éve; a kiadvány száma:oldalszám. (Pl.: Országos Epidemiológiai Központ. 10 éves az Epinfo. Epinfo 2003; 1:1-2.)

**Megbízott országos tisztifőorvos:**  
**Dr. Paller Judit**

**Epinfo szerkesztősége**

Alapító főszerkesztő: Dr. Straub Ilona

Főszerkesztő: Dr. Melles Márta

Főszerkesztő helyettes: Dr. Csohán Ágnes

Olvasószerkesztő: Dr. Krisztalovics Katalin

Szerkesztő: Dr. Böröcz Karolina

Technikai szerkesztő:

Kissné Sponga Zsuzsanna

ÁNTSZ OTH Kommunikációs főosztály Nyomda

Csoportvezető: Novák Anikó

ISSN 2061-0947 (Nyomtatott)

ISSN 2061-0955 (Online)